

Laidiens: 20.10.2000., Nr. 370/372

Ministru kabineta noteikumi Nr.357

Rīgā 2000.gada 18.oktobrī (prot. Nr.49, 1.§)

Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas noteikumi

Izdoti saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 38.panta pirmo daļu

1. Šie noteikumi nosaka atsevišķu likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" (turpmāk — likums) normu piemērošanas kārtību.
2. Piemērojot likuma 3.panta trešo daļu, fiziskās personas — nerezidenta — Latvijā apliekamo ienākumu veido nerezidenta taksācijas periodā (kalendāra gadā) Latvijā iegūto naudas, naturālo vērtību un saņemto pakalpojumu kopums, no kura atskaitīti likuma 9.pantā minētie neapliekamie ienākumi, ņemot vērā 9.panta pirmās daļas 2.punktā noteikto izņēmumu.
3. Nosakot, vai fiziskajai personai — nerezidentam — par Latvijā gūto ienākumu ir jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis (turpmāk — nodoklis), jāievēro arī spēkā esošie divpusējie starptautiskie līgumi par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu.
4. Likuma 3.panta trešās daļas 8.punkts tiek piemērots, ja nerezidents gūst ienākumu no tāda kustamā īpašuma izmantošanas, kas atrodas vai, šķērsojot Latvijas Republikas robežu, ir ievests valstī un kas ir iznomāts rezidentiem vai ārvalstu uzņēmumu (nerezidentu) pastāvīgajām pārstāvniecībām to saimnieciskās darbības veikšanai gan Latvijas Republikas teritorijā, gan ārvalstīs.
5. Fiziskā persona atbilstoši likuma 4.panta pirmās daļas 4. un 5.punktam pati aprēķina algas nodokli no saviem algota darba ienākumiem un iemaksā to budžetā, ja tā:
 - 5.1. ir darba attiecībās ar darba devēju, kurš ir ārvalsts uzņēmums (nerezidents), kam Latvijā nav pārstāvniecības;
 - 5.2. ir darba attiecībās ar ārvalstu diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību Latvijā (attiecas uz šo pārstāvniecību vietējo personālu);
 - 5.3. uz darba līguma pamata saņem atlīdzību par tāda darba izpildi, kas tiek finansēts no ārvalstu tehniskās palīdzības vai starptautisko finansu institūciju aizdevuma līdzekļiem.
6. Ja darba devējam — nerezidentam — Latvijā ir pārstāvniecība, algas nodokli vispārējā kārtībā aprēķina un budžetā iemaksā darba devējs (tā pārstāvniecība).
7. Šo noteikumu 5.punktā minētās fiziskās personas reģistrējas Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālajā iestādē pēc savas dzīvesvietas līdz tā mēneša beigām, kurš seko mēnesim, kurā fiziskā persona ir stājusies darba attiecībās ar likuma 4.panta pirmās daļas 4. un 5.punktā minēto darba devēju, un algas nodokli par kalendāra mēnesī saņemto atalgojumu samaksā likuma 17.panta 9.¹ daļā noteiktajā termiņā. Reģistrējoties par algas nodokļa maksātāju,

fiziskā persona uzrāda ar darba devēju noslēgto darba līgumu. Izdarot algas nodokļa maksājumu pirmo reizi, fiziskā persona nodokli samaksā par mēnesi, kurā tā ir stājusies darba attiecībās, un tam sekojošo mēnesi.

8. Šo noteikumu 5.punktā minētās fiziskās personas, aprēķinot algas nodokli, kalendāra mēneša ienākumu nosaka atbilstoši Ministru kabineta 1998.gada 31.marta noteikumiem Nr.112 "Noteikumi par ienākumiem, par kuriem jāmaksā algas nodoklis".

9. Šo noteikumu 5., 6., 7. un 8.punkts nav attiecināms uz tādām fiziskajām personām — Latvijas pastāvīgajiem iedzīvotājiem —, kuru darba devējs ir ārvalstu nodokļa maksātājs, ja minētās personas strādā sava darba devēja labā ārpus Latvijas. Šīs personas par ienākumiem, kas taksācijas gada laikā gūti uz darba attiecību pamata ar ārvalsts darba devēju, likumā noteiktajā termiņā un kārtībā iesniedz gada ienākumu deklarāciju.

10. Likuma 9.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktais fiziskās personas personīgās palīgsaimniecības, piemājas saimniecības un zemnieka saimniecības ienākumu no lauksaimnieciskās ražošanas neapliekamais apmērs — 3000 latu gadā — tiek piemērots attiecīgās fiziskās personas gada kopējiem ienākumiem no lauksaimnieciskās ražošanas neatkarīgi no minētās personas īpašumā esošo saimniecību skaita.

11. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 1.punktu, ar lauksaimniecisko ražošanu saprot arī koku stādu audzēšanu, sēņu audzēšanu, savvaļas ogu audzēšanu, puķkopību, siltumnīcu saimniecību, truškopību, putnkopību, biškopību un zvērkopību. Iekšējo ūdeņu zivsaimniecība ir zivju audzēšana ūdenstilpēs — privātajos ūdeņos vai fiziskajai personai lietošanā nodotajās ūdenstilpēs.

12. Likuma 9.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktais atbrīvojums no aplikšanas ar nodokli attiecas uz ienākumu no zemnieka vai zvejnieka saimniecībā, piemājas saimniecībā vai palīgsaimniecībā saražotās lauksaimnieciskās produkcijas pārdošanas. Par lauksaimnieciskās ražošanas produkciju šī likuma izpratnē uzskatāma augu vai dzīvnieku valsts produkcija, kas tiek realizēta sākotnējā (nepārstrādātā) veidā vai pēc pirmapstrādes, t.i., pēc sākotnējās produkcijas sagatavošanas līdz realizācijai nepieciešamajām kvalitātes prasībām.

13. Fiziskās personas saimniecībā pārdošanai sagatavotā lauksaimnieciskās ražošanas produkcija var būt ar augstāku pārstrādes pakāpi, ja visa pārstrāde (izņemot lopu kaušanu) ir veikta pašā saimniecībā.

14. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 2.punktu, ar citiem likumiem saprot tos likumus, kas dod tiesības iekšzemes uzņēmumiem — rezidentiem — uz uzņēmumu ienākuma nodokļa atlaidēm vai atvieglojumiem, bet nenosaka vispārējos uzņēmumu ienākuma nodokļa uzlikšanas, aprēķināšanas un maksāšanas principus (Liepājas speciālās ekonomiskās zonas likums un Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas likums).

15. Dividendes, kas saņemtas no uzņēmuma, kurš izmanto tiesības samazināt uzņēmumu ienākuma nodokļa summu saskaņā ar likumu "Par ārvalstu ieguldījumiem Latvijas Republikā" vai Liepājas speciālās ekonomiskās zonas likumu, vai Rēzeknes speciālās ekonomiskās zonas likumu, ir aplikamas ar nodokli proporcionāli tai peļņas daļai, kura, piemērojot minētajos likumos noteiktās uzņēmumu ienākuma nodokļa atlaides vai atvieglojumus, nav bijusi aplikta ar uzņēmumu ienākuma nodokli.

16. Likuma 9.panta pirmās daļas 4.punkts attiecas arī uz ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību izmaksātajām apdrošināšanas atlīdzībām.

17. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 7.punktu, ar nodokli netiek aplikti tādi pabalsti, kuri noteikti normatīvajos aktos un kuru izmaksa ir paredzēta budžeta apropriācijā.

18. Ja pabalstu piešķiršanas pamats ir tas, ka persona ir darba vai dienesta attiecībās ar iestādi vai institūciju, kas finansēta no budžeta, attiecīgās iestādes vai institūcijas izmaksātajiem pabalstiem netiek piemērots atbrīvojums, jo

nav uzskatāms, ka tie ir no budžeta izmaksājami pabalsti.

19. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 16.punktu, ar nodokli nav apliekamas arī kompensācijas, kas noteiktas likumā par valsts civildienestu.

20. Likuma 9.panta pirmās daļas 16.punkts attiecināms arī uz izglītības iestāžu pedagoģisko darbinieku tālākizglītības atbalsta fonda izmaksātajām mācību maksas kompensācijām.

21. Fiziskajām personām, kuras darba pienākumu izpildei tiek sūtītas komandējumā vai darba braucienā, darba devēja izmaksātās komandējuma izdevumu kompensācijas neapliek ar nodokli atbilstoši Ministru kabineta 1996.gada 25.jūnija noteikumiem Nr.233 "Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem un darbinieku darba braucieniem saistītie izdevumi".

22. Kompensācijas izmaksas likuma 9.panta pirmās daļas 16.punkta izpratnē ir arī summas, kas izmaksātas fiziskajām personām (neatkarīgi no tā, vai fiziskā persona ir darba attiecībās ar institūciju, kas sūta to komandējumā), lai atlīdzinātu komandējuma izdevumus, ja personas komandējums saistīts ar tādu mērķu sasniegšanu un uzdevumu veikšanu, kuri paredzēti attiecīgās institūcijas statūtos (nolikumā). Ja komandējuma laikā izmaksātā dienas nauda pārsniedz Ministru kabineta 1996.gada 25.jūnija noteikumos Nr.233 "Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem un darbinieku darba braucieniem saistītie izdevumi" noteiktās normas, ar nodokli ir apliekama tā dienas naudas daļa, kas pārsniedz noteikto normu.

23. Likuma 9.panta pirmās daļas 17.punktā paredzētā apgāde natūrā ir darba devēju — kuģu īpašnieku — nodrošinātā to zvejnieku un tirdzniecības kuģu komandu locekļu ēdināšana, kuri, pildot darba pienākumus, nepārtraukti atrodas uz kuģa ne mazāk par 48 stundām. Kuģu komandu locekļu ēdināšana nav aizstājama ar kompensāciju naudā. Kuģa komandas viena locekļa ēdināšanas izdevumu norma diennaktī ir šāda:

23.1. summa 3 latu apmērā, kuģim atrodoties Latvijas ostā;

23.2. summa, kas ekvivalenta 5 ASV dolāriem, kuģim atrodoties reisā vai ārvalstu ostā.

24. Fiziskā persona, lai apliecinātu, ka tās personīgās mantas pārdošana uzņēmumam, uzņēmēj sabiedrībai, iestādei, organizācijai vai ārvalsts uzņēmuma (nerezidenta) pastāvīgajai pārstāvniecībai nav saistīta ar tās saimniecisko darbību, iesniedz tam attiecīgu izziņu (1.pielikums).

25. Fiziskā persona, kura pārdod nekustamo īpašumu, kas bijis tās īpašumā mazāk par 12 mēnešiem, no minētā nekustamā īpašuma pārdošanas ienākuma maksā nodokli rezumējošā kārtībā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju. Apliekamais ienākums no nekustamā īpašuma pārdošanas tiek noteikts kā starpība starp pārdošanas cenu un tā iegādes vērtību.

26. Nekustamā īpašuma iegādes vērtība nosakāma kā attiecīgā nekustamā īpašuma iegādes cena, kurai pieskaitīti izdevumi, kas saistīti ar tā iegādi, — valsts nodevas par darījuma noformēšanu, īpašumtiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā, komisijas nauda un citi atbilstoši izdevumi, kuri nav saistīti ar īpašuma apsaimniekošanu.

27. Par nekustamā īpašuma iegādes (pārdošanas) dienu uzskatāma līguma noslēgšanas diena, ja līgumā nav īpaši atrunāta īpašumtiesību nodošanas kārtība (neatkarīgi no tā, kādos termiņos pircējs izdara maksājumus par pirkumu) vai ja šajos noteikumos nav noteikts citādi.

28. Pārdodot nekustamo īpašumu, kas atgūts, atjaunojot īpašumtiesības uz nacionalizēto nekustamo īpašumu, par iegādes vērtību tiek uzskatīta minētā īpašuma pārdošanas cena.

29. Pārdodot nekustamo īpašumu, kas saņemts mantojumā (izņemot šo noteikumu 30.punktā minēto gadījumu) vai kā dāvinājums, par tā iegādes vērtību tiek uzskatīta attiecīgi mantojuma masā ietilpstošā konkrētā īpašuma vērtība vai dāvinājuma līgumā norādītā konkrētā īpašuma vērtība. Par nekustamā īpašuma iegūšanas dienu uzskatāma diena, kad stājas spēkā tiesas spriedums mantojuma lietā vai dāvinājuma līgums.

30. Pārdodot nekustamo īpašumu, kurš mantots no personas, kas atguvusi attiecīgo nekustamo īpašumu, atjaunojot īpašumtiesības uz nacionalizēto nekustamo īpašumu, par iegādes vērtību tiek uzskatīta minētā īpašuma pārdošanas cena.

31. Pārdodot privatizētu dzīvokli vai mākslinieka darbnīcu, vai neapdzīvojamo telpu, to iegādes vērtība ir privatizācijas objekta izpirkšanā izmantoto privatizācijas sertifikātu nominālvērtība, ja privatizācijā izmantotie sertifikāti fiziskajai personai un tās ģimenes locekļiem ir piešķirti likumā "Par privatizācijas sertifikātiem" noteiktajā kārtībā. Ja par privatizēto dzīvokli, mākslinieka darbnīcu vai neapdzīvojamo telpu maksājumi veikti privatizācijas sertifikātos un naudā, šo privatizēto objektu iegādes vērtība ir privatizācijā izmantoto sertifikātu nominālvērtības un naudā samaksātās daļas kopsumma. Ja fiziskā persona privatizācijā ir izmantojusi privatizācijas sertifikātus, kurus tā iegādājusies no citām personām, tad, nosakot privatizētā dzīvokļa, mākslinieka darbnīcas vai neapdzīvojamās telpas iegādes vērtību, tajā tiek ietverta no citām personām iegādāto privatizācijas sertifikātu iegādes vērtība vai privatizācijas sertifikātu vērtība pēc vidējās tirgus cenas dienā, kad ir noticis sertifikātu pirkšanas darījums.

32. Pārdodot privatizētu dzīvokli vai mākslinieka darbnīcu, par to iegādes dienu uzskatāma diena, ar kuru ir stājies spēkā fiziskās personas noslēgtais īres līgums par dzīvokļa vai mākslinieka darbnīcas īri (arī tad, ja īres līgums ir bijis noslēgts uz fiziskās personas ģimenes locekļa vārda), vai — atbilstoši spēkā esošajiem iedzīvotāju pierakstīšanas un izrakstīšanas noteikumiem — diena, no kuras fiziskā persona līdz privatizācijai ir bijusi pierakstīta šajā dzīvoklī.

33. Fiziskā persona, pārdodot akcijas, pajas, kapitāla daļas, kas to turētājam dod prasījuma tiesības uz emitenta kapitāla daļu, un citus vērtspapīrus (turpmāk — vērtspapīri), kuri ir bijuši tās īpašumā mazāk par 12 mēnešiem, nodokli no šo vērtspapīru pārdošanas ienākuma maksā rezumējošā kārtībā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju.

34. Apliekamais ienākums no vērtspapīru pārdošanas tiek noteikts kā starpība starp vērtspapīru pārdošanas cenu un to iegādes vērtību.

35. Par vērtspapīru pirkšanas (pārdošanas) dienu uzskatāma:

35.1. publiskās apgrozības vērtspapīriem — īpašumtiesību maiņas diena atbilstoši likumam "Par vērtspapīriem";

35.2. pārējiem vērtspapīriem — līguma noslēgšanas diena, ja līgumā nav īpaši atrunāta īpašumtiesību nodošanas kārtība un termiņš (neatkarīgi no tā, kādos termiņos pircējs izdara maksājumus par pirkumu), vai diena, kad tiek reģistrēta īpašumtiesību pār šiem vērtspapīriem nodošana, ja šāda reģistrācija ir paredzēta.

36. Par vērtspapīru iegādes vērtību uzskatāma to iegādes cena, kurai pieskaitītas vērtspapīru konta apkalpošanas izmaksas un komisijas nauda.

37. Vērtspapīru pārdošanas cena, ja daļa atlīdzības par vērtspapīru pārdošanu ir saņemta citās lietās (nevis naudā), tiek noteikta, summējot naudā saņemto maksājuma daļu un naudā nesaņemtā maksājuma daļas tirgus vērtību vērtspapīru pārdošanas dienā.

38. Lai noteiktu ar nodokli apliekamo ienākumu no personāla akciju atpirkšanas, kas saskaņā ar likuma 9.panta pirmās daļas 19.punktu nav atbrīvots no aplikšanas ar nodokli, tiek aprēķināta starpība starp summu, kas

darbiniekam vai viņa mantiniekam izmaksāta personāla akciju atsavināšanas brīdī, un darbinieka izdevumiem, iegādājoties šīs akcijas. Ja fiziskajai personai piederošās personāla akcijas atbilstoši likuma "Par akciju sabiedrībām" noteikumiem tiek konvertētas par parastajām akcijām, parasto akciju vērtība dienā, kad ir pieņemts lēmums par to konversiju, ir uzskatāma par personāla akciju atsavināšanas rezultātā gūtiem ieņēmumiem un šī lēmuma pieņemšanas diena — par parasto akciju iegūšanas dienu.

39. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 21.punktu, ar nodokli nav apliekama tikai tā kompensācijas daļa, kura attiecas uz nodokļa maksātāja personīgajam patēriņam iegādātajām precēm.

40. Par fiziskās personas attaisnotajiem izdevumiem saskaņā ar likuma 10.panta pirmās daļas 1. un 5.punktu ir atzīstamas valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas saskaņā ar Latvijas Republikas likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu" un iemaksas privātajos pensiju fondos saskaņā ar Latvijas Republikas likumu "Par privātajiem pensiju fondiem".

41. Nodokļa maksātājam ir tiesības no autoratlīdzības (honorāra) summas atskaitīt likuma 10.panta pirmās daļas 4.punktā paredzētos zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu autoru izdevumus, kuri saistīti ar šo darbu radīšanu, izdošanu, izpildīšanu vai citādu izmantošanu, šādā apmērā:

41.1. 40 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas:

41.1.1. par mūzikas darbu (operas, baleti, operetes, mūzika citiem skatuves darbiem, kamerdarbi, simfoniskie, vokāli simfoniskie un kora darbi, darbi pūtēju orķestrim) radīšanu un publicēšanu;

41.1.2. par skulptūru, monumentāli dekoratīvās glezniecības, dekoratīvi lietišķās un noformētās mākslas, stājglezniecības, teātra dekorāciju mākslas un dažādas tehnikas grafikas darbu radīšanu;

41.2. 30 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas:

41.2.1. par māksliniecisku grafiku un fotodarbu radīšanu iespiešanai un izstādēm, kā arī datorgrafiku un videodarbu radīšanu;

41.2.2. par atklājumu, izgudrojumu un rūpniecības paraugu radīšanu (no honorāra par to izmantošanu pirmajos divos gados);

41.3. 25 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas — par citiem mūzikas darbiem;

41.4. 20 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas:

41.4.1. par arhitektūras projektu radīšanu;

41.4.2. par dizaina projektu radīšanu;

41.5. 15 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas par citu — šajā punktā neminētu — darbu radīšanu.

42. Ienākuma izmaksātājs taksācijas gada laikā, aprēķinot no fiziskajai personai izmaksājamās autoratlīdzības (honorāra) summas izmaksas brīdī ieturamo nodokli, ņem vērā ar šī ienākuma gūšanu saistītos izdevumus šo noteikumu 41.punktā noteiktajā apmērā.

43. Fiziskā persona, kurai no izmaksātās autoratlīdzības (honorāra) summas taksācijas gada laikā nodoklis aprēķināts un ieturēts atbilstoši šo noteikumu 42.punktam, var iesniegt gada ienākumu deklarāciju, ja tās faktiskie ar zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu radīšanu, izdošanu, izpildīšanu vai citādu izmantošanu saistītie izdevumi, kas apliecināti ar attaisnojuma dokumentiem, pārsniedz šo